

ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА СТРАНИХ ПОДРУЖНИЦА

BASIC STRUCTURAL INDICATORS OF BUSINESS ACTIVITIES OF FOREIGN AFFILIATES

У 2023. години у Републици Српској пословало је 309 страних подружница са 34 262 запослена лица. Укупан промет који су ова предузећа остварила износио је 7,5 милијарди КМ, док је додата вриједност по факторским трошковима достигла 2 милијарде КМ.

Број страних подружница у 2023. години, већи је за 22 предузећа у односу на претходну годину, док је број запослених лица већи за 5,8% или 1 864 лица.

Стране подружнице чиниле су 3,4% од укупног броја тржишно оријентисаних предузећа, односно предузећа обухваћених „Годишњим извјештајем структурних пословних статистика за 2023. годину“ (СПС). У укупном броју страних подружница највише их је у подручјима Прерађивачка индустрија 34,6% и Трговина на велико и мало и поправка моторних возила и мотоцикала 23,6%.

Државе чланице Европске уније имају највеће учешће у капиталу страних подружница у Републици Српској, 55,7%.

Од укупног броја запослених лица, добијених путем СПС истраживања за предузећа, 21,8% ангажовано је у страним подружницама. Посматрано по подручјима КД, највећи дио запослених у страним подружницама ангажован је у подручјима Прерађивачка индустрија 52,3% и Трговина на велико и мало и поправка моторних возила и мотоцикала 23,2%.

Стране подружнице, у којима највеће учешће у капиталу имају државе чланице Европске уније, ангажују 66,9% од укупног броја запослених лица.

У укупно оствареном промету предузећа по СПС истраживању, стране подружнице учествују са 27,4%. Посматрано према подручјима дјелатности, промет страних подружница остварен је уз највећи допринос оних из подручја Трговина на велико и мало и поправка моторних возила и мотоцикала 49,9% и Прерађивачка индустрија 30,3%.

Од укупног оствареног промета страних подружница, 50,7% остварују оне у којима највеће учешће у капиталу имају државе које нису чланице Европске уније.

Учешће страних подружница у додатој вриједности по факторским трошковима из СПС истраживања је 25,3%. У стварању додате вриједности по факторским трошковима страних подружница највише доприносе подружнице из подручја Прерађивачка индустрија 33,7% и Трговина на велико и мало и поправка моторних возила и мотоцикала 23,7%.

У додатој вриједности по факторским трошковима страних подружница 52,2% учествују подружнице у којима највеће учешће у капиталу имају државе које нису чланице Европске уније.

Статистиком страних подружница обухваћена су предузећа из подручја индустрије (В, С, Д и Е), грађевинарства (Ф), трговине (Г) и нефинансијских услуга (Н, И, Ј, Л, М, Н, Р, Q, R и S), према Класификацији дјелатности КД БиХ 2010.

Основни структурни показатељи пословања страних подружница дати су према подручјима дјелатности, величини подружница и према државама у којима је сједиште страног власника са највећим учешћем у капиталу.

In 2023, there were 309 foreign affiliates operating in Republika Srpska, with 34,262 persons employed. Total turnover that these enterprises generated amounted to 7.5 billion KM, with value added at factor cost reaching 2 billion KM.

Compared to the previous year, there were 22 foreign affiliates more in 2023, while the number of persons employed increased by 5.8% or 1,864 persons.

Foreign affiliates accounted for 3.4% of the total number of market-oriented enterprises, that is, of the enterprises covered by the "Annual report on Structural business statistics for 2023" (SBS). In the total number of foreign affiliates, the highest share was that of those in the sections Manufacturing with 34.6% and Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles with 23.6%.

EU member states had the highest share in capital of foreign affiliates, namely 55.7%.

Of the total number of employed persons obtained through the SBS survey for enterprises, 21.8% were employed in foreign affiliates. By section of the Classification of Economic Activities, of the total number of persons employed in foreign affiliates, majority were employed in the sections Manufacturing 52.3% and Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles 23.2%.

Foreign affiliates in which EU member states have the highest share in capital employed 66.9% of the total number of employed persons.

Foreign affiliates had a share of 27.4% in the total turnover of enterprises obtained through the SBS survey. The highest contribution to the turnover of foreign affiliates, by section of economic activities, was that of affiliates in the sections Wholesale and retail trade; repair or motor vehicles and motorcycles 49.9% and Manufacturing 30.3%.

Of the total turnover of foreign affiliates, 50.7% was generated by those in which non-EU member states have the highest share in capital.

The share of foreign affiliates in the total value added at factor cost obtained through the SBS survey was 25.3%. In the production of value added at factor cost of foreign affiliates, the highest contribution was that of affiliates in the sections Manufacturing 33.7% and Wholesale and retail trade; repair or motor vehicles and motorcycles 23.7%.

Affiliates in which non-EU member states have the highest share in capital had a share of 52.2% in the total value added at factor cost of foreign affiliates.

Foreign affiliates statistics covers enterprises from the sections Industry (B, C, D and E), Construction (F), Trade (G) and Non-financial Services (H, I, J, L, M, N, P, Q, R and S), in accordance with the Classification of Economic Activities KD BiH 2010.

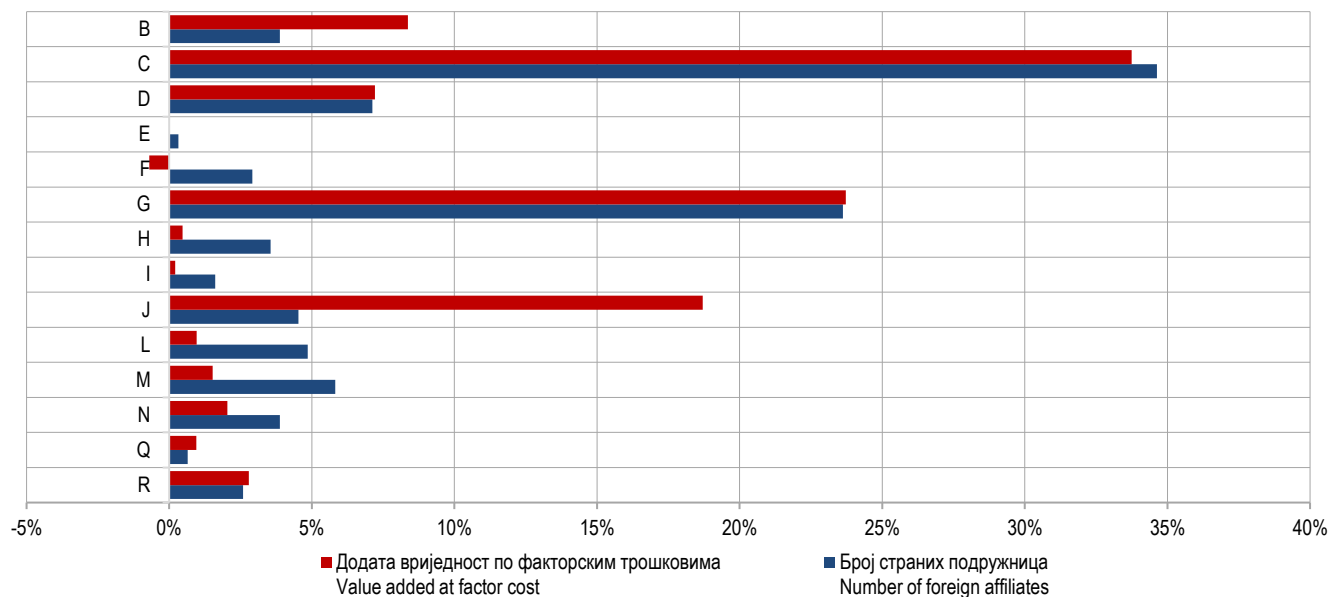
Basic structural indicators of business activities of foreign affiliates are shown by section of economic activities, size of affiliates and by country of headquarters of the foreign owner with the highest share in capital.

1. ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЉИ О ПОСЛОВАЊУ СТРАНИХ ПОДРУЖНИЦА, 2023.
BASIC INDICATORS OF BUSINESS ACTIVITIES OF FOREIGN AFFILIATES, 2023

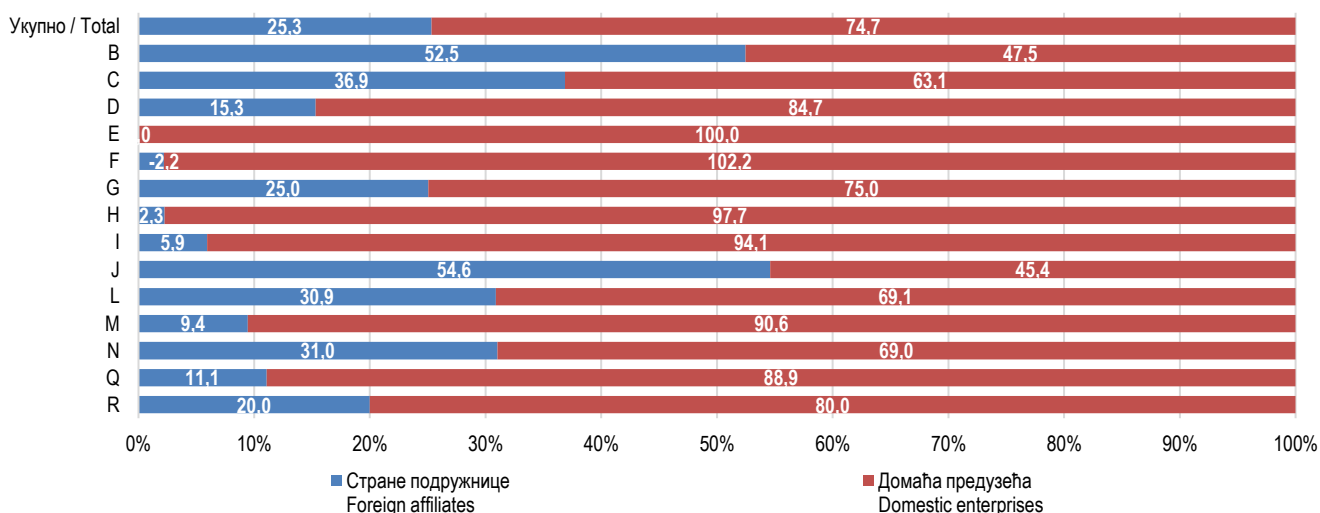
	Број страних подружница <i>Number of foreign affiliates</i>	Број запослених лица <i>Number of persons employed</i>	Промет <i>Turnover</i>	Вриједност производње <i>Production value</i>	Додата вриједност по факторским трошковима <i>Value added at factor cost</i>	Трошкови запослених <i>Personnel costs</i>	
				хиљ. КМ <i>thous. KM</i>			
Стране подружнице у Републици Српској, УКУПНО	309	34 262	7 495 668	4 267 201	1 975 744	930 923	Foreign affiliates in Republika Srpska, TOTAL
ПРЕМА ПОДРУЧЈИМА ДЈЕЛАТНОСТИ							BY SECTION OF ACTIVITIES
Подручја индустрије (В, С, Д, Е)	142	20 349	2 865 471	2 628 392	974 520	509 485	Industrial sections (B, C, D, E)
Грађевинарство (F)	9	138	46 817	23 033	-13 812	3 196	Construction (F)
Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала (G)	73	7 951	3 741 331	728 068	468 686	213 881	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles (G)
Подручја нефинансијских услуга	85	5 824	842 049	887 708	546 350	204 361	Non-financial services (H, I, J, L, M, N, Q, R)
ПРЕМА ВЕЛИЧИНИ							BY SIZE
Мале (0-49 запослених лица)	203	2 693	1 212 846	540 764	212 492	86 956	Small (0-49 employed persons)
Средње (50-249 запослених лица)	67	7 770	2 262 577	1 046 498	395 796	218 331	Medium (50-249 employed persons)
Велике (250 и више запослених лица)	39	23 799	4 020 245	2 679 939	1 367 456	625 636	Large (250 and more employed persons)
ПРЕМА ДРЖАВАМА У КОЈИМА ЈЕ СЈЕДИШТЕ СТРАНОГ ВЛАСНИКА СА НАЈВЕЋИМ УЧЕШЋЕМ У							BY COUNTRY OF HEADQUARTERS OF THE FOREIGN OWNER WITH THE HIGHEST SHARE IN CAPITAL
Државе чланице ЕУ, УКУПНО	172	22 912	3 696 200	2 312 620	944 812	551 659	EU member states, TOTAL
Аустрија	32	1 558	402 813	193 118	74 686	41 386	Austria
Италија	28	4 468	467 353	387 685	148 433	95 919	Italy
Кипар	10	1 060	443 123	112 874	80 137	39 168	Cyprus
Луксембург	5	1 132	33 716	30 606	21 197	20 655	Luxembourg
Њемачка	17	2 053	223 180	235 994	75 724	54 119	Germany
Словенија	24	4 550	397 861	377 671	134 544	88 416	Slovenia
Холандија	13	3 626	718 999	230 621	149 104	83 802	Netherlands
Хрватска	22	1 826	375 655	213 325	89 898	44 610	Croatia
Чешка	7	176	23 165	23 748	11 034	4 868	Czech Republic
Остале државе чланице ЕУ ¹⁾	14	2 463	610 335	506 978	160 055	78 716	Other EU member state ¹⁾
Државе ван ЕУ, УКУПНО	137	11 350	3 799 468	1 954 581	1 030 932	379 264	Non-EU member states, TOTAL
Русија	5	1 200	1 351 548	205 022	118 653	44 617	Russian Federation
Србија	88	6 513	1 707 567	1 177 451	597 015	213 621	Serbia
Уједињено Краљевство	13	1 877	509 490	387 037	257 056	69 094	United Kingdom
Црна Гора	4	225	18 430	19 283	5 039	4 238	Montenegro
Швајцарска	13	1 327	163 971	148 801	70 056	42 182	Switzerland
Остале државе ван ЕУ ²⁾	14	208	48 462	16 987	-16 887	5 512	Other non-EU member states ²⁾

¹⁾ Остале државе чланице ЕУ су: Белгија, Бугарска, Грчка, Данска, Литванија, Мађарска, Пољска, Румунија, Словачка, Француска и Шведска.
Other EU member states are Belgium, Bulgaria, Greece, Denmark, Lithuania, Hungary, Poland, Romania, Slovakia, France and Sweden.

²⁾ Остале државе ван ЕУ су Кина, Норвешка, Сјеверна Македонија, Сједињене Америчке Државе, Уједињени Арапски Емирати, Сингапур и Хонгконг (Пореске оазе).
Non-EU member countries are China, Liechtenstein, Norway, North Macedonia, United States of America, United Arab Emirates; Singapore and Hong Kong (off-shore financial centres).

Графикон 1. Број страних подружница и остварена додата вриједност, учешће по подручјима дјелатности, 2023.
Graph 1. Number of foreign affiliates and realised value added, share by section of economic activities, 2023

Графикон 2. Учесће страних подружница у укупној додатој вриједности подручја дјелатности, 2023.
Graph 2. Share of foreign affiliates in the total value added of sections of economic activities, 2023

Подручја дјелатности према КД БиХ 2010	Sections of economic activity according to KD BiH 2010
Вађење руда и камена	B Mining and quarrying
Прерађивачка индустрија	C Manufacturing
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и	D Electricity, gas, steam and air-conditioning supply
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности	E Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
санације животне средине	
Грађевинарство	F Construction
Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Саобраћај и складиштење	H Transportation and storage
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране;	I Accommodation and food service activities
хотелијерство и угоститељство	
Информације и комуникације	J Information and communication
Пословање некретнинама	L Real estate activities
Стручне, научне и техничке дјелатности	M Professional, scientific and technical activities
Административне и помоћне услужне дјелатности	N Administrative and support service activities
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	Q Human health and social work activities
Умјетност, забава и рекреација	R Arts, entertainment and recreation

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Методологија за провођење истраживања усклађена је са европским статистичким стандардима и њен садржај прописан је ЕУ Уредбом за пословне статистике 2019/2152 и Уредбом за имплементацију 2020/1197.

Страна подружница, у смислу Inward FATS је предузеће које је резидент у Републици Српској, али је под контролом стране институционалне јединице. То су предузећа у којима је учешће страног капитала (једне или више држава) у укупном капиталу 50% и више. Подаци Inward FATS показују колико је учешће и колики је утицај страних подружница у домаћој економији.

Јединице посматрања су све стране подружнице које су садржане у подацима Структурних пословних статистика (СПС). Оквир страних подружница добијен је на основу листе Централне банке БиХ, засноване на Истраживању о директним страним улагањима.

Подаци статистике страних подружница резултат су статистичке обраде Годишњих извјештаја структурних пословних статистика и Годишњих финансијских извјештаја активних предузећа.

Резултати Структурних пословних статистика, односно статистике страних подружница производе се на бази директно прикупљених података за предузећа са 20 и више запослених лица и на бази Годишњих финансијских извјештаја за предузећа са мање од 20 запослених лица.

Дефиниције варијабли

Број страних подружница обухвата активна предузећа, која се баве тржишном производњом, а у већинском су страном власништву.

Број запослених лица обухвата број запослених и неплаћена запослена лица као што су власници, партнери, чланови породице који раде у предузећу, волонтери и др. Број запослених обухвата лица која имају заснован радни однос на неодређено или одређено вријеме са пуним или непуним радним временом. Бројем запослених обухваћени су сезонски радници, приправници и радници који раде код куће, лица у штрајку или краткорочном одсуству. Нису обухваћена лица на дугорочном одсуству. Запослени су плаћени од стране послодавца за извршени рад, а плаћање може бити у форми плате, накнаде, хонорара, награда, плаћања по комаду или плаћања у натури.

Промет обухвата обрачунате приходе од продаје властитих производа, пружених услуга и продаје робе за препродају током референтног периода, без ПДВ-а и сличних одбитних пореза. Искључени су попусти при продаји, снижења цијена, вриједност враћене робе, као и субвенције добијене од државе, остали, финансијски и ванредни приходи.

Вриједност производње, је вриједност свих добара и услуга које су произвеле стране подружнице у току референтног периода.

Додата вриједност по факторским трошковима исказана је у бруто износу (без одузимања амортизације), а рачуна се тако да се вриједност производње у основним цијенама додају субвенције, а одузму трошкови пореза на производе и производњу и вриједност међуфазне потрошње.

Трошкови запослених су укупне накнаде запосленима током референтног периода, у новцу или у натури. Чине их бруто плате и накнаде плата, те остали трошкови запослених који имају карактер личних примања.

Величина страних подружница одређена је бројем запослених, према којем се разликују мале, средње и велике. Мале запошљавају, просјечно годишње, од 0 до 49 радника, средње од 50 до 249, а велике 250 и више радника.

METHODOLOGICAL EXPLANATIONS

Methodology used for the survey implementation is harmonised with the European statistical standards and its content is stipulated in the EU Regulation for Business Statistics 2019/2152 and in the implementation Regulation 2020/1197.

Foreign affiliate in terms of Inward FATS is an enterprise resident in Republika Srpska, but controlled by a foreign institutional unit. These are enterprises in which the share of foreign capital (one or more countries) in the total capital is 50% or more. Inward FATS data present the share and influence of foreign affiliates on the domestic economy.

Observation units are all foreign affiliates covered by the Structural Business Statistics data (SBS). The framework of foreign affiliates was obtained on the basis of the List of the Central Bank of Bosnia and Herzegovina, which is based on the Survey on direct foreign investment.

Data of foreign affiliates statistics are the result of the statistical processing of Annual reports on Structural Business Statistics and Annual financial statements of active enterprises.

Results of Structural Business Statistics, ie statistics of foreign affiliates have been produced based on the directly collected data for enterprises with 20 or more persons employed, and based on the Annual financial statements for enterprises with less than 20 persons employed.

Definitions of variables

Number of foreign affiliates covers active enterprises operating commercially, which are majority foreign-owned.

Number of employed persons includes number of employees and unpaid employed persons such as proprietors, partners, family members working regularly in the enterprise, volunteers, etc. Number of employees covers persons who are employed on a temporary or permanent basis, working in full or part time. Number of employees includes seasonal workers, apprentices, people working from home, and persons on strike or on short-term leave. This number does not cover persons on long-term leave. Employees are paid by the employer for performed work and payments can be in the form of wage, salary, fee, gratuity, piecework pay or remuneration in kind.

Turnover covers calculated revenues from sale of own products, revenues from provided services and revenues from sale of goods for resale, during the reference period, without VAT and similar deductible taxes. Sales discounts, price reductions, value of returned goods, as well as subsidies received from the state, other, financial and extraordinary incomes are excluded.

Production value is the value of all goods and services produced by foreign affiliates during the reference period.

Value added at factor cost is shown as the gross amount (without depreciation deduction) and it is calculated by adding subsidies to production value at basic prices and subtracting product and production tax costs and value of intermediate consumption from it.

Personnel costs are defined as total compensation of employees during the reference period, in money or in kind. These consist of gross wages and salaries and other personnel costs having the character of personal income.

Size of foreign affiliates is determined by the number of employees and based on this classification foreign affiliates can be small, medium and large. Small ones employ between 0 and 49 persons a year on average, medium ones employ between 50 and 249 persons, while large ones employ 250 or more people.

Саопштење припремиле: Даница Бабић и Слађана Никић
е-mail: danica.babic@rzs.rs.ba sladjana.nikic@rzs.rs.ba

Prepared by: Danica Babić and Slađana Nikić
е-mail: danica.babic@rzs.rs.ba sladjana.nikic@rzs.rs.ba

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Владике Платона бб - Тел. +387 51 332 700 - Директор Дарко Милуновић, главни уредник - Издази годишње - Саопштење је објављено на Интернету на адреси: www.rzs.rs.ba - Е-mail: stat@rzs.rs.ba - Приликом коришћења података обавезно навести извор

Published by Republika Srpska Institute of Statistics, Banja Luka, Vladike Platona bb - Tel. +387 51 332 700 - Director Darko Milunović, Editor in chief - Annual periodicity - Release is available on the Internet at: www.rzs.rs.ba - Е-mail: stat@rzs.rs.ba - These data can be used provided the source is acknowledged